

พระบรมราโชวาท^(๑)

พระราชทานแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

พร้อมด้วยคณะข้าราชการกลาโหม^(๒)

ณ ศาลาศรีดาชัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านทั้งหลาย ที่ได้มาให้พรในวันนี้ ในโอกาสเนื่องจากวันเกิด และที่ได้บริจาคเงินแต่ละคนเพื่อการกุศลร่วมกัน อันประเทศชาตินี้จะเจริญก้าวหน้าได้ก็ ต่อเมื่อมีความมั่นคง ท่านทั้งหลายผู้เป็นข้าราชการกลาโหมก็ประกอบด้วยทหาร และเจ้าหน้าที่ทุกเหล่าทุกหน่วย ที่มีหน้าที่โดยตรงของคนที่จะรักษาความมั่นคงของประเทศชาติ ตามหลักก็ด้วยกำลังของกองทัพทั้งสาม แต่ตามที่รัฐมนตรีกลาโหมได้กล่าวเมื่อตะกี้ ความ มั่นคงและความเจริญนี้มีได้หมายความว่าทหารจะต้องรบทัพจับศึกตลอดเวลา ก็คำที่ว่า การปฏิรูปที่ดินและช่วยให้ประชาชนมีที่กินที่อยู่ด้วยความผาสุกนั้น ก็เท่ากับได้เป็นประ- โยชน์ต่อทหาร เพราะว่าครอบครัวทหารก็เป็นประชาชน ข้อนี้ที่ได้กล่าวเป็นสิ่งที่สำคัญ มาก เพราะว่าลืมนึกอยู่เสมอว่าทหารก็คือประชาชน และประชาชนก็คือทหาร ต้องร่วมกัน รักษาความมั่นคงของประเทศชาติ ในฐานะทหารก็ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในฐานะประชาชนก็ต้องวางตัวให้ดี และสามัคคีกลมเกลียวกันเพื่อรักษาความแข็งแรง ของชาติบ้านเมือง ทหารก็ไม่ได้หมายถึงทหารผู้ใหญ่หรือผู้น้อยเป็นเจาะจง คือทหารทั้ง หมดจะมียศใดก็ตาม จะมีหน่วยสังกัดใดก็ตาม ก็มีหน้าที่ทั้งนั้นในฐานะที่เป็นคนไทย ด้วยกันที่จะรักษา การรักษานั้นก็ต้องรักษาด้วยความเข้มแข็งและแน่วแน่ เกรงครัดใน หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในข้อหนึ่ง และข้อที่สองในการปฏิบัติตนเป็นที่น่าไว้วางใจของคนทั่ว ไปว่า ทหารมีสิ่งที่พิเศษคือวินัยและวิชาการ สามารถที่จะช่วยให้บ้านเมืองรุดหน้า เจริญ

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ พลตรี ประมาณ อคิเรกสาร รัฐมนตรีว่า การกระทรวงกลาโหม และคณะเสนาบดีฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน ซึ่งบรรดานายทหารสัญญาบัตร และข้าราชการ กลาโหมพลเรือนชั้นสัญญาบัตรได้ร่วมกันบริจาค เพื่อโดยเสด็จพระราชกุศล เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนม พรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๘

มีความสงบผาสุก ไม่ใช่ว่าทหารจะกระหายสงครามหรือกระหายอำนาจ ตรงข้าม ทหารถ้ากระหายสงครามทราบดีว่าตนเป็นคนแรก พวกแรกที่จะต้องเผชิญกับความตาย แต่ละคนความมั่นคงก็คือความอยู่รอดไม่ใช่ความตาย แต่ว่าทหารยินดีที่จะตายมากกว่าที่จะให้ส่วนรวมตกเป็นทาส ตกเป็นทาสของคนอื่น ของชาติอื่นที่ไม่ใช่ชาติไทย ในการปฏิบัติก็ต้องปฏิบัติด้วยความกล้าหาญ ถ้ามีความจำเป็นที่จะต้องสู้รบ ที่จะจับอาวุธ ต้องปฏิบัติด้วยความเฉลียวฉลาด และจะต้องมียุทธวิธีอื่นนอกจากเพียงแต่ยิงเปรี๊ยะออกไป เพราะในสนามรบสักแต่จะยิงเปรี๊ยะออกไปก็หมดกระสุนเท่านั้นเอง ไม่ใช่จะได้ชัยชนะ จะต้องมียุทธวิธีที่เฉียบแหลม นอกจากนี้ในสภาพปัจจุบัน ยิ่งกว่าในอดีตด้วยซ้ำ การปฏิบัตินอกสนามรบก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง คือ การช่วยเหลือประชาชนทั่วไปที่ประสบความเดือดร้อนให้หายเดือดร้อนก็เป็นหน้าที่ของทหารเหมือนกัน และผู้ที่มีความรู้สูงกว่ามีฐานะที่จะช่วยเหลือได้ก็ต้องช่วยเหลือ อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของปฏิบัติการของทหารที่จะทำให้บ้านเมืองมีความมั่นคง การปฏิบัติอีกอย่างคือปฏิบัติตนให้เป็นที่นับถือ เป็นที่รักใคร่ของคนอื่นนี่เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับความมั่นคง เพราะว่าจะเพาะความสามัคคี ความปึกแผ่น ซึ่งเป็นพลังอันมหาศาลใหญ่โตมากที่จะช่วยให้ประเทศชาติอยู่รอดได้ ทั้งหมดนี้เป็นหน้าที่ของท่านทั้งหลายทุกคนจะมีฐานะในกองทัพหรือในหน่วยใดก็ตาม ก็มีหน้าที่ทั้งนั้นที่จะรักษาความมั่นคงของประเทศชาติ และถ้ารักษาความสามัคคีนี้ ก็จะทำให้อยู่รอดอย่างแน่นอน ไม่มีที่สงสัย

ที่ได้บรรยายถึงหน้าที่ของแต่ละท่าน ก็หมายความว่าแต่ละท่านที่มาในวันนี้ก็มีโอกาสได้พบปะกัน แต่ว่ายังมีผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่และไม่ค่อยได้เห็นหน้าเพราะว่าอยู่ในที่ห่างไกล ในที่ที่ล่อแหลม ผู้ที่อยู่ในที่ทุรกันดารและล่อแหลมเต็มไปด้วยอันตรายเหล่านั้น ก็ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ ถ้าพวกเราที่มาอยู่ในห้องในที่นี้ช่วยกันมีสามัคคีและตั้งใจแน่วแน่ที่จะปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและเข้มแข็ง เป็นอันว่าช่วยผู้ที่ไม่ได้มาและไม่มีโอกาสที่จะมาพบกันอย่างนี้ให้มีกำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ ไม่ทอดทิ้ง การที่ได้กล่าวถึงหน้าที่ต่าง ๆ ของท่านทั้งหลายก็อยากที่จะเพิ่มเติมขึ้นมาอีกว่า ข้าราชการกลาโหม คือทหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับทหาร ไม่ใช่ฝ่ายเดียวที่จะปฏิบัติงานเพื่อความมั่นคง ยังมีเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ซึ่งสังกัดอื่น และจะต้องร่วมมือกัน ไม่แบ่งแยกกัน เพื่อทำงานที่ในบางส่วนก็คล้ายคลึงกับที่ทางทหารปฏิบัติ ก็ต้องมีความร่วมมือและสมานสามัคคีเชื่อมโยงกันอย่างดี เพื่อที่จะให้บ้านเมืองมีความมั่นคง เชื่อมโยงสามัคคีกันทั้งในฐานะข้าราชการ การงาน ทั้งในฐานะเป็นประชาชนด้วยกัน ทั้งสองอย่าง ถ้าทุกคนสำนึกในหน้าที่ของตนที่มีความรับผิดชอบ

ชอบมากทุกคน ทุกชั้น ทุกเหล่า ทุกยศ มีความรับผิดชอบอย่างสูง ถ้าทำหน้าที่โดยดีแล้ว ก็ไม่มีปัญหา ที่ท่านทั้งหลายได้สละเงินเพื่อการกุศลนั้น ขอเปิดเผยว่าเงินนี้ตั้งใจจะไปใช้ในงานของท่านเอง แต่ในงานที่กว้างขวาง มีแบ่งเป็น ๒ จุดหมาย หรือ ๒ ทาง ก็ทางหนึ่งจะนำเงินส่วนหนึ่งไปสมทบกับเงินที่เป็นกองทุน ที่จะช่วยผู้ที่ปฏิบัติงานและต้องบาดเจ็บหรือต้องล้มตายไป ก็ตามธรรมดาเมื่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานทุกหน่วย ทุกเหล่า ออกไปปฏิบัติ ก็ต้องมีความเดือดร้อนในการปะทะ อาจบาดเจ็บและอาจล้มตายไปได้ ความเดือดร้อนนี้ไม่ใช่เฉพาะกับตัวเอง เพราะต้องมีความเดือดร้อนตลอดจนครอบครัวที่ต้องเสียกำลังในครอบครัว และต้องเดือดร้อนเสียใจ ตามปกติแล้ว ระเบียบราชการก็มีอยู่แล้วที่จะชดเชยและช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เหล่านี้ โดยให้ความสะดวก ให้การรักษา ให้เงิน เพื่อให้สามารถยังชีพได้ แต่ระเบียบราชการบางทีก็มีความจำเป็นที่จะล่าช้า ฉะนั้น ก็ต้องมีกองทุนพิเศษที่จะให้ทันที ทางราชการมีระเบียบอยู่ก็ต้องมี จะจ่ายไปทันทีบางทีก็ไม่ได้เพราะว่าผิดระเบียบ แม้จะมีกองทุนที่ทางราชการได้ตั้งเอาไว้บางทีก็ล่าช้าได้ ไม่ใช่ความผิดของทางราชการโดยแท้ เพราะว่าถ้าจ่ายออกไปแล้ว ก็ไม่เข้ากับระเบียบการ ก็เกิดเป็นความผิดขึ้นมา ก็ไม่สามารถที่จะจ่าย แต่ตั้งใจที่จะมีกองทุนซึ่งได้ปฏิบัติ..... เคยปฏิบัติมาแล้วที่จะช่วยทันที เช่น ผู้หนึ่งปฏิบัติงานและบาดเจ็บ เข้ารักษาในโรงพยาบาล จะได้บำเหน็จรางวัล แต่ว่าต้องพิจารณา ส่วนมากก็ต้องมีการตกลงเลื่อนยศ หรือมีการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลเสียก่อน ถึงจะพิจารณาได้ ในระหว่างนั้น ซึ่งจะกินเวลาประมาณปีสองปีก็เดือดร้อน ก็เคยให้กองทุนไว้ว่าจ่ายไปก่อน ถ้าที่จ่ายไปนั้นน้อยกว่าที่เขาจะได้ชดเชย ก็เอากินมาตามจำนวนที่จ่ายไป กองทุนนั้นก็ยังคงอยู่ ถ้าจ่ายเกินกว่าที่เขาได้รับบำเหน็จก็ไม่เอากินส่วนที่เกิน กองทุนก็อาจร่อยหรอลงไปบ้าง แต่กองทุนนั้นมีผู้บริจาคมาก ก็ทำให้เกิดความอุ่นใจและสะดวกใจแก่ผู้ที่ปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่นอกจากนี้อาจให้เงินแก่ญาติพี่น้องที่มาเยี่ยมเพื่อที่จะไม่เดือดร้อน ซึ่งอาจไม่อยู่ในระเบียบการของทางราชการที่จะจ่ายให้ กองทุนก็จะจ่ายให้ อันนี้เป็นกิจการอย่างหนึ่งที่จะสนับสนุนด้วยเงินที่ท่านทั้งหลายได้บริจาค ซึ่งก็เป็นการสนับสนุนส่วนรวม

อีกอย่างหนึ่ง เป็นการสนับสนุนส่วนรวมกว้างขวางออกไปอีก คือ ตั้งใจที่จะนำเงินส่วนหนึ่งสำหรับจ่ายเสบียงและอุปกรณ์ต่าง ๆ แก่หน่วยที่อยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อที่จะเป็นเสบียงและอุปกรณ์ฉุกเฉินสำหรับหน่วยต่าง ๆ เหล่านั้นได้ใช้เองในเมื่อมีความจำเป็น เพราะบางทีก็ขาดแคลน และยังไม่สามารถที่จะสนับสนุน ก็เท่ากับเป็นเสบียงกองคลังอยู่

เพื่อฉุกเฉิน และส่วนหนึ่งถ้าเกิดสาธารณภัย ฝ่ายเจ้าหน้าที่ก็สามารถที่จะนำออกไปช่วยเหลือประชาชนที่อยู่ในละแวกนั้นโดยเร็วที่สุด การออกไปช่วยเหลือประชาชนในยามที่มีสาธารณภัย ก็เป็นส่วนหนึ่งของกิจการงานของกองกำลังของผู้ที่รักษาชาติบ้านเมือง เพราะว่าถ้าเราสามารถที่จะช่วยเหลือให้ประชาชนอยู่ดีกินดีและปลอดภัยจากภัยธรรมชาติหรือภัยใดๆ ที่เกิดขึ้นมาในฉับพลัน ก็ทำให้ประชาชนสนับสนุนและเข้าใจดีในงานการของเจ้าหน้าที่ ฉะนั้น ข้าพเจ้าเห็นสำคัญมากที่จะให้หน่วยกำลังที่ออกไปอยู่ทุกแห่งมีเสบียงและอุปกรณ์อยู่ไว้เพื่อเป็นอุปกรณ์ช่วยประชาชน และนำความสุขกับความทุกข์แก่ประชาชนที่อยู่ในท้องที่ และจะทำให้เกิดพลังความสามัคคีอย่างใหญ่หลวง การที่ทำอุปกรณ์หรือเสบียงไว้ทุกหน่วยนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ทางราชการทำากอยู่เหมือนกัน เพราะว่าไม่ได้อยู่ในระเบียบการ ฉะนั้นก็ต้องใช้เงินบริจาค และถ้าหน่วยเหล่านั้นได้รับเสบียงตามปกติ ได้รับงบประมาณตามปกติ ก็ไม่เดือดร้อน แต่บางที่ก็ทราบดีว่ามีความลำบาก ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถที่จะรับเสบียงหรืออุปกรณ์สิ่งของอุปโภคบริโภคที่ควรจะมีตามระเบียบ และก็เดือดร้อนลำบาก ฉะนั้น สิ่งอุปกรณ์เหล่านั้นก็จะเป็นสิ่งที่ใช้ได้ไปพลาง ถ้าทำอย่างนี้ เงินที่ใช้ในการจัดหาเสบียงและอุปกรณ์ก็อาจร่อยหรอลงไปบ้าง แต่ก็มีผู้บริจาคเหมือนกัน ถ้าใช้ในกิจการที่ทางงบประมาณควรจะส่งไปให้ได้ก็จ่ายก่อน และทางงบประมาณก็ชดเชยเข้ามา กองทุนก็ไม่ร่อยหรอ ถ้าจ่ายออกไปโดยที่ไม่มีระเบียบการในทางราชการ กองทุนอาจลดลงไป แต่ในกรณีที่เป็นความช่วยเหลือทางสาธารณภัย ก็มีองค์การสาธารณภัยอื่น ๆ ที่จะส่งของไปไว้ให้ก็ได้ ฉะนั้น ในเรื่องที่จะสะสมเสบียงและอุปกรณ์นั้นก็ขอฝากไว้กับท่านทั้งหลายด้วยว่ามีความเห็นอย่างไร และท่านมีความเห็นอย่างไรก็ช่วยปฏิบัติการด้วย เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อกองทัพ ต่อการติดต่อระหว่างกองทัพและประชาชน นอกจากนี้ อย่างที่ได้กล่าวไว้ว่ามีหน่วยอื่นที่สังกัดกระทรวงอื่นก็ปฏิบัติหน้าที่เหมือนกับทหาร ก็ต้องมีความสัมพันธ์กันในโครงการนี้ ที่จะนำสิ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ ไป ก็เคยปฏิบัติมาแล้วทั้งทหาร ทั้งตำรวจ ทั้งพลเรือน ได้นำสิ่งของไปฝากเอาไว้ และเจ้าหน้าที่ก็ได้ปฏิบัติตามที่ได้กล่าวมาเป็นผลดี แต่อยากที่จะขยายกิจการนี้ให้กว้างขวางออกไปยิ่งขึ้น เพราะว่าถ้าส่งของไปล่วงหน้า ย่อมประหยัดกว่าที่จะรีบด่วนส่งไป บางที่ขาดแคลนทีหนึ่ง ทั้งเจ้าหน้าที่อาจขาดแคลน หรือเกิดสาธารณภัยขึ้นมา ขาดแคลนโดยกะทันหัน ต้องส่งไปโดยด่วนทำให้เกิดความสิ้นเปลือง ยิ่งด่วนยิ่งสิ้นเปลือง เพราะว่าอาจต้องอาศัยพาหนะเครื่องบินไปหรือเฮลิคอปเตอร์ไป ซึ่งสิ้นเปลืองมาก ถ้าเตรียมพร้อมไว้ก่อนก็ค่อย ๆ นำทยอยไปก็ไม่สิ้นเปลือง ที่กล่าวในเรื่องการใช้เงินที่ท่านทั้งหลายได้บริจาคมาก็เพราะเห็นว่า งานของเรา

ทุกคน ทุกสังกัด ในยามปกติก็มากแล้ว ในยามนี้ที่มีการคุกคามชู่จะเข้ามารอบงำประเทศชาติของเราซึ่งเป็นของเราแท้ ๆ ก็ยังต้องระมัดระวัง ยิ่งต้องคิดให้ดี และช่วยกันรักษาความสามัคคี รักษาพลัง ต้องใช้คำว่าพลัง เพราะว่าใช้ได้กับทุกคน ถ้าพลังของประเทศชาติแข็งแกร่ง ไม่ย่อท้อกัน ไม่ยอมให้ใครมาขู่เหยียดให้แตกแยกกันในระหว่างหมู่เหล่า หน่วย หรือชั้นยศ มีการขู่เหยียดกันทุกวัน แต่ถ้าเราช่วยกันและแผ่ความดี คือ เมตตา ซึ่งกันและกัน อลุ่มอล่วยซึ่งกันและกันในฐานะที่แต่ละคนก็เป็นคนไทยคนหนึ่งซึ่งเป็นเจ้าของประเทศ เป็นผู้ที่จะต้องหวงแหนพิทักษ์บ้านเมืองให้อยู่ยง เราก็คต้องพยายามที่จะมุ่งให้ประเทศชาติอยู่ดี

ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านทั้งหลายพร้อมด้วยปัญญาและพร้อมด้วยวิชาการ พร้อมด้วยกำลังทั้งกายทั้งใจ สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญและปฏิบัติด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความยุติธรรม เราก็คจะสามารถรักษาบ้านเมือง แม้จะมีวิกฤตการณ์ใด ๆ เราก็คอยู่ได้ จะมีการคุกคามอย่างไรเราก็คไม่หวั่นไหว ชู่เท่าไ้เราก็คแข็งเท่านั้น ถ้ามีการบุกรุกใด ๆ เราก็คต้องต่อต้านแต่ต่อต้านในฐานะเป็นคนไทย ต่อต้านเพื่อให้ไทยอยู่ ที่บอกว่าให้ไทยอยู่ บางคนอาจนึกคล้อยตามที่เขาใส่หู่ว่า เคียวนี้ประเทศชาติในโลกนี้ไม่มีความสำคัญ บางทีเขาพูด ๆ กันมา ชาติบ้านเมืองแต่ละชาติมีไว้ทำไม ต้องมนุษยชาติถึงจะสำคัญ แต่ว่าขอให้คิดคู้ว่าชาติไม่อยู่ หู่ถึงมนุษยชาติ มนุษยชาติไหน ก็ต้องหมายถึงชาติอื่น ก็หมายความว่าที่เขาพูดอย่างนั้นนะเพื่อที่จะให้พวกที่มีความรู้สึกในชาติรู้ตน เพราะว่าคำว่ามนุษยชาตินี้คู้เหมือนใหญ่มากว่า สูงกว่า กำกั่ว เขาคู้ใช้ว่าชาตินี้จะอยู่ในระดับหนึ่ง จริง คนบุคคลอยู่ในระดับชั้นหนึ่ง แต่ชาติก็อยู่ในระดับที่สูงกว่า ก็ต้องสละชีพเพื่อชาติ อันนี้เขาคู้ต้องยอมรับ แต่ว่าเขาไปคู้ไป มันไม่ใช่ชาติหรือโลก มันใหญ่มากว่าชาติ ก็เป็นมนุษย์ทั้งมวลทั้งโลก ความอยู่รอดของมนุษยโลกสำคัญกว่าชาติใด ๆ ก็อาจจริงก็คู้ได้ แต่ว่าทางปฏิบัติไม่จริง เพราะว่าชาติแต่ละชาติหวงแหนกัน และอยากที่จะอยู่ ผู้ที่อ้างคู้ว่ามนุษยชาตินั้นนะ ก็อยากให้ชาติของตน หรือความคิดของตน หรือแม้แต่ตนเองเป็นใหญ่ ไม่อยากให้ชาติหรือบุคคลในชาติอื่นเป็นใหญ่ จึงบอกว่ามนุษยชาติสำคัญกว่า เราอย่าไปหลงลมเขา เราต้องสำนึกในชาติบ้านเมืองก่อน ถ้าสำนึกในชาติบ้านเมืองแล้วอยู่เย็นเป็นสุข มีความกลมเกลียวกัน มีความเป็นอยู่อย่างคู้แล้วยอมเป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติ เพราะเป็นตัวอย่างของการเป็นอยู่ที่มีความผาสุก ไม่ได้หู่หู่ ไม่ได้เป็นเหมือนเมืองร่ำรวย เหมือนเป็นเมืองที่ก้าวหน้ามาก แต่เรามีความสุข ชาติไทยมีความสุขได้ ขอให้สร้างเท่านั้นเอง ขอให้รักษาที่สร้างไว้เท่านั้นเอง

ขอให้ท่านทั้งหลายนึกในข้อเหล่านี้ให้ดี แล้วปฏิบัติเพื่อให้สามารถรักษาชาติซึ่งสำคัญมาก และจะสำคัญสำหรับมนุษยชาติเหมือนกัน แต่ขั้นหนึ่งต้องมีชาติอยู่ก่อน ถ้าหมดชาติไปเราก็ไม่สามารถที่จะไปช่วยมนุษยชาติ หมดแล้ว ฉะนั้นการที่บอกว่าต้องล้มชาติเพื่อมนุษยชาติจึงเป็นคำพูดที่เป็นหมัน เพราะว่าถ้าพวกเราทั้งหลายถ้าหมดชาติ เราก็หมด บุคคลก็หมด ก็ไม่เกิดประโยชน์แก่มนุษยชาติเลย ที่พูดทั้งนี้เพราะว่ามีการพูดต่าง ๆ และบางทีก็ใช้คำพูดที่โก้ ทำให้เราซึ่งอาจถ่อมตัว คนไทยเราไม่ใช่เป็นคนที่จะอวดเก่งนัก เพราะเราชอบอยู่เฉย ๆ ไม่ชอบที่จะโฆษณาตัวเองมาก แต่ว่าก็ขอให้คิดให้ดี ๆ จึงจะทำให้บ้านเมืองของเราอยู่และอยู่เป็นตัวอย่าง จึงจะเป็นประโยชน์ต่อโลกได้ ถ้ามาพูดถึงขนาดนี้แล้ว ก็มานึกถึงคำว่าอยากให้ประเทศไทยเจริญก้าวหน้าเหมือนอารยประเทศ พูดเหมือนว่าเราไม่ใช่อารยประเทศ ที่จริงเราอารยประเทศ อารยประเทศเป็นประเทศที่มีความเจริญ มีความเจริญทั่วทุก ทั้งจิตใจซึ่งสำคัญกว่า ก็ขอให้พิจารณาในข้อเหล่านี้ให้ดี และเมื่อพิจารณาแล้ว ปฏิบัติตนดีแล้ว หมดปัญหาในเรื่องที่เราจะต้องกลัวอะไรใด ๆ

ขอให้ท่านทั้งหลายพร้อมด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต และด้วยความแน่วแน่ เป็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง. ขอให้ทุกท่านประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในหน้าที่และในส่วนตัว เพื่อที่จะเป็นกำลังของชาติประเทศ และขอให้กำลังที่แต่ละคนมีรวมเข้ามารักษาชาติไทยให้อยู่เย็นเป็นสุข เป็นประเทศตัวอย่างต่อโลก และขอท่านทั้งหลายจงประสบความสำเร็จทุกประการ